

INVĂȚĂTORUL

ORG. ASOC. INVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL, BANAT, CRIȘANA ȘI MARAMURES
REVISTĂ PEDAGOGICĂ, SOCIALĂ ȘI CULTURALĂ.

Invățătorii ardeleni și problema examenelor

Este în deobște cunoscut, spiritul de agitație și neliniște ce s'a creiat între învățătorimea ardeleană, prin dispozițiile autorităților școlare superioare, cari pur și simplu, au trecut peste drepturile dobândite de acești învățători, obligându-i să prestea examene de definitivat și înaintare, cu aplicarea sancțiunilor de retrogradare în leafă și beneficii, în cazul când nu s'ar supune acestor obligațiuni.

Aceste dispozițiuni, firește, au fost primite în cercurile învățătorești cu o justificată nemulțumire, iar protestele s'au ținut lanț de câțiva ani încoace, înaintându-se în mai multe rânduri memorii bine motivate, către aceste autorități.

Fenomenul a luat în timpul din urmă proporțiile unei adevărate lupte între doi beligeranți, fiecare apărându-și cu dărză hotărâre punctul de vedere în aceasta chestiune. Ca răspuns la trecerea peste drepturile avute ale învățătorilor din Ardeal, aceștia fiind chemați pe ziua de 4 Aprilie la Cluj, pentru a presta examenul de înaintare, s'au prezentat și în loc de examen au cetit o declarație-protest, arătând motivele pentru cari nu pot renunța la drepturile lor și retrăgându-se dela examen.

Conducerea Asociației noastre s'a identificat dintru început cu mișcarea colegilor ardeleni, căci rostul acestei organizațiuni nu poate fi altul decât acela de a veghia ca membrii săi să se bucure de tot ceace li se acordă prin legile în vigoare. De aceea a căutat totdeauna să reprezinte aceste deziderate și să ceară dela cei în drept soluții mulțumitoare. În memoriile înaintate, Asociația a susținut teza bazându-se pe următoarele motive: Prin decizia ministerială No. 7175—926, s'au recunoscut drepturile câștigate în învățământ și toți învățătorii cari la data promulgării legii învățământului primar aveau trei ani de funcțiune, au fost încadrați recunoscându-li-se titlu de inv. definitiv, fără să dea nici un examen.

Odată recunoscut de însuși Ministerul acest drept, implicit se recunoaște și titlurile de inv. înaintat gr. II și gr. I fără examene de înaintare și inspecție specială. Acest fel de a vedea se întemeiază pe art. 224 din legea învățământului în vigoare, care spune că încadrările membrilor corpului didactic din teritoriile alipite se

vor face, în urma verificării actelor, de către anumite comisii, în conformitate cu drepturile lor.

Se știe că acele comisii, pomenite la acel articol au și îndeplinit acele lucrări, verificând actele tuturor învățătorilor din Ardeal. Din acele acte apare lămurit, că acești învățători au fost numiți în învățământ, cu Decrete emise de Consiliu Dirigent și de Secretariatul de instrucție din Cluj. Aceste Decrete echivalează cu Decretele Regale, și ele au fost liberate pe baza legilor atunci încă în vigoare în aceste părți. În înțelesul acestor legi, un învățător diplomat, odată numit după toate formele, obținea titlu de învățator definitiv, cel mai înalt titlu, care exista, și înaintarea lui în diferite grade de salarizare se făcea în mod automat, fără nici un examen sau inspecție specială. Dacă legile din vechiul regat presupuneau anumite condițiuni, (examene, inspecții) pentru avansarea învățătorilor în grade superioare, aceasta măsură nu se poate aplica retroactiv față de învățătorii din Ardeal. Seria de învățători ardeleni, numită în învățământ pe baza legilor ardelenesti, avansează deci în grad și leafă după normele existente atunci, urmând ca seriile următoare a căror numire s'a făcut pe baza legilor noi, să fie obligate a se supune condițiilor prevăzute de acele legi. Dacă în anul 1920, normele de salarizare ale membrilor corpului didactic primar din vechiul regat, au fost extinse și asupra teritoriilor alipite la patria-mamă, aceasta nu constituie un motiv întemeiat, pentru a supune pe învățătorii din Ardeal la prestarea de examene, pentru că examenele acestea în vechiul regat nu erau altceva decât un fel de continuare a studiilor, un fel de prelungire a celor 6 ani de școală normală, câtă vreme învățătorii din Ardeal obțineau diploma de capacitate după 8 ani de școală normală.

Aceasta constatare nu o facem pentru a arăta superioritatea unora și inferioritatea altora, ci pentru a se ține seama, că doi ani mai mult de studiu și cheltueli, trebuie să fie luați în considerare când este vorba de asimilările ce se fac între funcționarii Statului român întregit.

Dacă prin urmare din nici un punct de vedere, precum am dovedit, învățătorii ardeleni, nu pot fi supuși unor obligațiuni cari nu decurgeau din legile în vigoare, ne întrebăm cu toată îngrijorarea ce motive a determinat autoritățile noastre să dea ansă la agitații de aceasta natură, agitații cari merg pe socoteala atâtor interese mai superioare?

După cât cunoaștem noi, cei cari de câțiva ani trudim să se pună odată la punct această problemă, un singur motiv a avut Ministerul ca să persiste în această dispoziție, motiv sugerat bineînțeles de inspectorii veniți aci din vechiul regat. Se susține adică, că învățătorii ardeleni sunt inferiori în pregătire și destoinicie dascălească, și că prin urmare, examenele ce se impun, ar fi mijlocul nimerit pentru a-i ridica la o stare similară cu colegii noștri din vechiul regat. Pe ici-colea se mai șoptește că ei n'ar cunoaște potrivit cu nevoile și cerințele, limba română în vorbire și în scris,

ba unii dintre hiperzeleși ideii de unificare, nu se dau îndărăt de a afirma, că nici sentimentul patriotic nu ar fi destul de în floare printre unii din învățătorii noștri. Și prin urmare, ca un corectiv al acestor stări „îngrijorătoare“, dâșii au devenit niște propagandiști înfocați, ai ideii de a se cere examenul în chestiune dela învățătorii ardeleni, și orice acțiune a noastră, se zădărnicește de acești „apostoli“ ai unificării.

Noi nu voim să intrăm aci în polemică cu dâșii, pe aceste chestiuni delicate, dar ne îngăduim să atragem atențiunea autorităților școlare superioare, că chiar luând de drepte și bune argumentele ticluite de acești reprezentanți ai Ministerului, nici în cazul acesta nu poate fi justificată măsura luată de Minister, căci prin aceasta se nesocotesc drepturi dobândite și întemeiate pe legi iar în concepția noastră nu pot avea loc asemenea acte. Sunt atâtea și atâtea posibilități de a îndrepta acest rău dacă el ar exista, se pot organiza cursuri de vară obligatorii cu adausul ca la sfârșitul lor să se treacă un examen oarecare. Materiile să fie predate de profesori universitari, specialiști, și iată lucru gata, cruțându-se atâția oameni de gânduri, agitații și cheltuieli.

Dar problema aceasta a examenelor nu s'a pus însă numai pentru învățătorii din Ardeal. Toate provinciile alipite au fost supuse aceluiaș tratament. Agitația învățătorilor din Bucovina și Basarabia are aceiaș intențitate, cu deosebirea doar, că aceștia neavând o organizație compactă, cei interesați au acționat izolați.

Mulți dintre dâșii au acționat Ministerul instrucțiuni în Contencios. Aceste procese își au izvorul în modul nedrept al încadrărilor și al obligațiilor ce se cereau de a presta examene de definitivare și înaintare.

După mai multe asemenea cazuri, în fine, Ministerul instrucțiunii prin Decizia No. 26025 din 1927, a soluționat chestiunea învățătorilor din Basarabia, iar prin Decizia No. 36522 din 1927, a soluționat-o și pe cea a inv. din Bucovina. La intervențiile făcute de către conducerea Asociației noastre, Ministerul a dat o altă Decizie cu No. 39787 din 1920, prin care ar avea intențiunea să rezolve și chestia examenelor și încadrărilor pentru inv. din Ardeal. Fêlul cum a făcut acest lucru dintru început pare destul de curios. Pe câtă vreme Deciziile referitoare la Basarabia și Bucovina specifică toate cazurile în speță, și dispune asupra fiecărei categorii în parte, prin mai multe Articole ale Deciziei, față de învățătorii din Ardeal se decide prin un singur Articol, care glăsuiește cam astfel: Deciziile noastre No. 26025 și No. 36522 din 1927, referitoare la încadrările învățătorilor din Basarabia și Bucovina, se extind și asupra învățătorilor din Ardeal. Punct.

Va să zică așa se tratează o problemă școlară, care a dat anză la atâtea agitații, memorii, intervenții. Pur și simplu o dispoziție luată față de Basarabia și Bucovina, se extinde și asupra Ardealului, fără să se țină seamă, că din punctul de vedere al pregătirii, al numirilor, al funcțiunilor, al legilor, al încadrărilor și înain-

tărilor pentru corpul didactic primar, fiecare provincie a avut o situațiune deosebită, specială, că în fie care din aceste provincii, Bucovina, Basarabia și Ardeal, alte erau condițiunile de avansare și alte erau normele de salarizare și încadrare.

Nu s'a ținut seamă de loc, că o măsură luată față cu lichidarea acelorăși probleme provinciale, nu se potrivește la toate. Acest fel de a se lucra însemnează nici mai mult nici mai puțin decât tot atâta, ca și când o lege oarecare din China, am aplica-o în România. Noi nu știm în ce măsură sunt mulțumiți învățătorii din Basarabia și Bucovina după deciziile Ministeriale apărute, nu putem știi pentrucă, mărturisim, nu cunoaștem stările lor speciale și prin urmare ne ferim de aprecieri, cari nu ar corespunde stărilor de fapt. Ceace știm însă este că Deciziile date pentru învățătorii din Basarabia și Bucovina, extinse și asupra Ardealului, nu satisfac de loc plângerile și revendicările învățătorilor ardeleni. Aceștia, în cererile lor, au cerut totdeauna să fie respectate drepturile dobândite prin numirile pe baza legilor în vigoare și nimic mai mult ori mai puțin. Ei nu cer avantagii, nu condamnă sistemul de examene, nu urmăresc nici un alt scop decât acela al respectării legalității. Decretele lor de numire pe vremea Consiliului dirigent și al Secretariatului general de instrucție, scriau textual. „*Ministerul instrucțiunii și al cultelor numește pe Dl ca învățător titular definitiv la școala de Stat din comuna județul și îl investește cu toate puterile determinate în legi*“.

Cu ce au fost prin urmare investiți învățătorii din Ardeal prin aceste Decrete? Cu toate drepturile determinate de legile în vigoare pe acele vremuri, cu drepturi inmutabile și nealterabile prin legi ulterioare, au fost investiți cu puterile constituționale și drepturi, ce trebuiesc respectate pe toată durata carierii lor. Aceste drepturi inmutabile au fost confirmate chiar și prin articolul 224 din legea de unificare a învățământului primar, promulgată la 1924. Iar învățătorii ardeleni puși în chestiune, n'au cerut niciodată, nici mai mult nici mai puțin, decât respectarea drepturile avute în baza legilor vechi și confirmate de legea nouă.

Dar, pornind și din alte considerațiuni, noi socotim că în epoca aceasta de unificare sufletească pentru toții Români, nu s'a procedat prudent, cauzându-se învățătorimii din teritoriile alipite atâtea pagube morale și materiale, și atâtea desamăgiri, menite a-i descuraja dela munca lor, de factori importanți în mijlocul frământărilor de astăzi a neamului nostru. Și tot atât de imprudent s'a procedat, când autoritățile au ascultat sfatul oamenilor trimiși, despre cari n'avem alt regret decât acela, că n'au putut pătrunde în structura noastră sufletească și nu s'au ostenit să cunoască relațiunile fundamentale și tradiția istorică a unei provincii, care a adus fărăi noastre cea mai înaltă contribuție pentru cultură, civilizație și patriotism.

La sfârșitul acestor constatări, noi ne ținem de datorie să rugăm și din acest loc Ministerul instrucțiuni, ca să ia în cercetare

serioasă rugarea noastră, dând satisfacție integrală membrilor corpului didactic primar din Ardeal și recunoscându-le acea ce și-au câștigat, ascultând și glasurile autorizate ale reprezentanților lor, în aceste chestiuni.

Iar față de colegii noștrii interesați, vre-o 480 la număr, nu putem avea alte cuvinte decât să-i sfătuim, să păstreze aceeași atitudine, rugând și din partea lor Ministerul, să-i așeze în drepturile lor, Asociația noastră căutând și de acum înainte, ca în marginile legalității, să rămână echoul acestor revendicări pe deplin justificate.

Biroul Asociației.

Căminul Cultural

În sate nu se găsesc ca în orașe, locuri de unde cultura să fie ajutăată, focare de unde cultura să radieze, instituții din care cultura să iasă sporită.

În sate nu se găsesc nici teatre, nici muzee, nici expoziții, nici biblioteci, nici librării, nici săli de conferințe, nici săli de adunări, de lectură, de sfat. În sate nu se aud nici conferințe, nici concerte, nici sfaturi bune și înțelepte. În sate nu se găsesc nici săli de băi, nici locuri de cercetare medicală, nici medici, nici farmacii sau depozite de medicamente. În sate nu se găsesc instituții de ocrotire socială, de ajutorare a celor săraci, cantine pentru copiii școlari, biurouri de asistență. În satele noastre nu e nimic, nicio urmă, nici un început de viață culturală, și nici o instituție care să poată fi folosită în ridicarea culturală a țărănimii.

Singurele instituții care pot fi socotite în sat ca focare de cultură, sunt școala și biserica. Dar aceste instituții, nu sunt încă focare de cultură, ele pot deveni asemenea focare. Lecțiile pentru copiii mici, și liturgiile pentru babe și moșnegi, iar pentru oameni în vârstă adunarea de la crăsmă, nu sunt de ajuns, învățătorul și preotul trebuie să știe ca din școală și din biserică, să facă centre de activitate culturală, centre de educație etică, estetică, socială și cetățenească, centre de lumină, de cultură și civilizație. Prin școală înțelegând întreaga activitate a învățătorului, prin biserică întreaga activitate a preotului. Dar pentru atingerea scopului suprem, înțelegem ca aceste activități să se îmbine armonice.

Cultura însă nu se va revărsa asupra satelor de cât atunci când toate elementele de cultură, toate instrumentele de cultură, toate instituțiile de cultură, care fac din oraș centre de cultură și de civilizație, se vor afla, măcar în trăsături elementare și la sate. Numai cu sfatul bun al învățătorului și al preotului, nu speră nimeni că se va aduce o îndreptare. Cultura se manifestă prin instituțiuni, prin așezăminte, prin fapte, cultura se dezvoltă tot prin aceste instrumente.

Prima datorie, deci, a acelor care vor să aducă lumină la sate, care vor să împărtășească și poporul din fericirile culturii,

este să întemeieze asemenea instituții culturale la sate, și se învețe pe săteni să le folosească binefacerile.

Nu putem să așteptăm ca sătenii să ridice singuri, așezăminte culturale, după cum fac orașenii. Masele nu simt nevoia culturii, fiindcă încă nu i-au simțit binefacerile, iar viața dusă până acuma nu le-a deschis sufletele și mintea spre frumusețile și minunile culturii. Acei cari s'au încălzit la focul culturii, au datoria să deschidă porțile fericirii sufletești și pentru acei cari trăesc în întunericul neștiinței. Iar acei cari simt românește și se gândesc cu iubire la neamul lor și cu grijă la viitorul acestui neam, trebuie să privească ca o rușine stările de astăzi și ca o datorie națională ridicarea culturală a neamului nostru.

Instituțiile elementare de cultură trebuie create de noi, trebuie create de Stat prin presiunea noastră, trebuie create de săteni prin îndemnul nostru.

Învățătorii sunt aceia care trebuie să ceară creierea de instituții culturale la sate, care trebuie să ajute la ridicarea de asemenea instituții, să le ridice chiar.

Satul e mic, necesitățile lui sunt mai puține, instrumentele de cultură pot fi mai reduse, puțința de acțiune mult mai mare, atât prin virginitatea terenului sătesc, cât și prin micimea mijloacelor necesare.

În sate, toate instrumentele, toate instituțiile de cultură, sau în cea mai mare parte, pot fi concentrate într'un singur așezământ, sub o conducere unitară, într'un plan de realizare armonic.

Un asemenea așezământ poate fi numit *Căminul cultural*.

Prin Căminul cultural învățătorul, împreună cu preotul și alți intelectuali din sat, va continua legătura sufletească și culturală, încheată între el și copiii sătenilor pe băncile școlii, va ține pe săteni legați de școală, de învățătura pe care au căpătat-o în școală, îi va interesa de cultură, de problemele și frumusețile culturii, le va infiltra necesitatea, setea de cultură, îi va câștiga pe toți pentru o viață sufletească înaltă, o viață de gând ales, de simțire nobilă.

Un Cămin cultural se întemeiază prin eforturile tuturor. Fiind un lucru folositor pentru toți, în afară de orice preocupări materiale, confesionale, sau politice, toți intelectuali satelor, toți acei cari pot da un ajutor cu fapta sau cu sfatul, material sau spiritual, trebuie să se găsească uniți, strâns uniți într'un scop înalt comun, în scopul ridicării culturale a neamului nostru.

Căminul cultural poate fi întemeiat de fiecare sat prin puterile lui, poate fi întemeiat însă și prin ajutorul *Fundației Culturale „Principele Carol.”**) Până acum această Instituție a întemeiat peste 500 asemenea cămine în toată țara, și multe sunt în curs de întemeiere. Gata orcând să răspundă întrebării și să ajute înfăp-

*) Fundația Culturală Principele Carol. București. Str. Latină 10. A se cere „Căminul Cultural” Indreptar pentru conducătorii la sate de Gh. D. Mugur, Ed. Fundației, Lei 15.

tuirei, Fundația Culturală „Principele Carol” este de un neprețuit ajutor.

După Regulamentul Fundației, Căminul nu este o casă moartă, ci o organizație vie: este întovărășirea sătenilor într-o asociație cu scop cultural, cu un sfat al căminului, ales, o organizație prin care sătenii sunt legați cu mii de fire de interesele culturale ale comunei. Folos mare ar fi când de această casă de cultură ar fi toți legați, toți interesați, chiar și cei mai nevoiași din sat.

Întăile datorii ale Sfatului Căminului sunt să aducă pe oameni Duminica și Sărbătorile la biserică, și la adunările Căminului.

Preotul are datoria să vorbească după slujbă din amvon, și să cheme să urce „scara care duce la muntele de predică al bisericii” pe toți cărturarii, pe toți cei de conștiință creștină care au un cuvânt de spus, un sfat bun de dat. Cuvântarea preotului nu va fi o predică de teologie didactică, învățată de cele mai de multe ori la școală, o predică seacă și care nu încălzește sufletele, ci un cuvânt cald, o învățătură reală care să îmbogățească mintea și sufletul ascultătorilor. Aceasta este una din acțiunile cele mai rodnice ale Căminului.

Tot la biserică sau în localul Căminului, în adunare publică, învățătorul va avea datoria să facă în fiecare Duminică și Sărbătoare cronica faptelor însemnate dar bine alese, întâmplate în țara noastră și în toată lumea, dela cronica precedentă. Faptele vor avea a fi explicate și completate cu științele care se pot da și însoțite de comentarii potrivite pentru a se trage toate concluziile mai departe. Cronica aceasta ar fi ca un ziar viu, în locul aceleia care nu vine regulat, sau nu e potrivit scopului cultural urmărit. Aceasta este a doua din acțiunile rodnice, prin repetarea ei periodică, ale Căminului cultural.

După predică, în care trebuie să se repete neconținut datoria de curățenie a satului, ogrăzii și caselor, de spălarea și curățenia trupească, de înlocuirea pomilor de codru din grădină cu pomi de rod și de hrană, datoria de a veni regulat la biserică, și a cumpăra o carte și o foaie bună, care să împrospeze veșnic mintea omului, și după *cronica vremii*, cetită sau povestită de învățător, trebuie să urmeze *șezătoarea* potrivită timpului și sărbătorii, și care să aibă loc înaintea *horei* obișnuite. În șezătoare, sfatul să nu se dea în conferințe obositoare de dascălire, ci într-un cadru frumos, distractiv și într-o formă atrăgătoare. Sufletele trebuie câștigate, convinse, nu siluite și chinuite să primească cultura.

Întreaga activitate de Duminică și Sărbători a Căminului se poate încheia cu cântece sau cu proiecția unui film de cinematograf, pe care Căminul îl poate avea prin ajutorul Fundației Principele Carol.

Pentru toate acestea Căminul cultural are trebuință de un local. E bine dacă acest local e o clădire frumoasă, ridicată în mijlocul satului, la care sătenii să privească cu drag și mândrie, începutul însă se poate face și în sala școlii sau în altă parte.

Clădirea Căminului cultural, firește poate fi ridicată prin pu-

terea satului, din dărnicia unui om sau a mai multora, din prevederea Statului, dar dacă ea e lăsată în seama comunelor, acestea pot fi ajutate de Fundație.

Prin legea de organizare a Fundației s'a păstrat la expropriere în Vatra Satului o bucată de pământ pentru *Căminul Cultural*, care trebuie să conție o clădire cu anumite săli, o curte și o grădină.

Cu a ajutorul Fundației se obține acest loc și chiar înlesniri la ridicarea Căminului.

Săliile pe care trebuie să le cuprindă neapărat un Cămin sunt: o sală cu podiu de scenă, pentru serbări, șezători, cinematograf, teatru, conferințe, petreceri populare; o cameră de bibliotecă, expoziție și muzeu; o sală pentru *depozit* de librărie, chipuri, icoane și lucrări de folos pentru casa și economia sateanului; o camere pentru *biroul* de informație și sfat; o cameră pentru *infirmerie* și depozit de medicamente; o sală de *baie*.

Un asemenea cămin, care este idealul și trebuie ridicat prin ofranda sătenilor, fie în bani, în materiale sau muncă, cum au fost clădite în ultimii ani miile de școli primare la sate, ar trebui să fie gândul de fiecare zi al conducătorilor satului. Până la ridicarea lui, învățătorul care va întemeia un cămin în satul lui, va adăposti Căminul în casa cea mai potrivită din sat. Se pornește dela mic și faptă după faptă, ținând Căminul viu și interesul pentru el veșnic treaz în mintea tuturor, se va realiza curând și clădirea cea mai de preț a satului.

Trebuie să se înțeleagă însă că nu clădirea și nici buna ei înzestrare face viața Căminului și-i asigură reușita, ci numai sufletul învățătorului, puterea lui de jertfă din energia, din timpul, din sufletul lui.

Faptă după faptă adunată, îmbunătățire după îmbunătățire făcută, bună reușită după bună reușită ajunsă, ridică Căminul cultural și-l pun în inima sătenilor deasupra tuturor preocupărilor lor.

Și atunci când masele țărănești vor înțelege și prețui foloasele Căminului cultural, îi vor folosi instituțiile ce îi sunt alipite, vor asculta cu sfințenie slujba religioasă, vor asculta cu interes predicile și vor frecventa cu plăcere serbările și șezătorile Căminului, vor lua și vor ceti cărți bune din bibliotecă, vor cerceta cu interes muzeul și expozițiile întocmite, vor folosi cumpărând dela Cămin cele trebuincioase pentru casă, vor merge când sunt bolnavi la infirmerie și vor folosi medicamentele ce li se vor da, vor folosi în chip regulat baia Căminului, și în general vor urma toate sfaturile bune de igienă, de gospodărie, de înălțare pe care le vor căpăta la Cămin, bătălia e câștigată. Cultura a pătruns la sate, și oamenii deprinși cu ea nu o vor mai părăsi niciodată.

De acolo până la satele olandeze sau daneze, unde se aud răsunând în case instrumente muzicale, și chiar clavire, unde sunt, în sate, școli înalte, universități populare, și viață culturală intensă, nu mai este mult.

Dar până acolo . . .

N. Ghiulea

Regele

*Regele sfârșește prin a trăi pretutindeni.
Nu e colțisor de pământ unde să nu bată o inimă
pentru Dânsul.*

Popularitatea Lui respiră odată cu suflarea românească. Ea umple sufletele și spațiul ca aerul și lumina.

In cele mai umile cămine de țară, Regele domnește aievia, ca prezența nevăzută a duhurilor cerești, ca tovrăria prietenoasă a unei ocrotiri divine. In peisagiile pictorilor soarele nu apare niciodată, dar lumea care învâluie lucrurile și tremură scânteetoare peste priveliști, te face să simți căldura astrulului, radiind peste această bucată de natură, să înțelegi puterea lui fecundă de tată al vieții și să-i iubești înrâurirea fierbinte și binecuvântată.

Așa, ca văpaia soarelui nevăzut, dragostea Regelui nostru se împrăștie pe cele mai depărtate meleaguri și rodnică își amestecă nobila substanță cu viața umilă a supușilor lui.

Taina acestei popularități decisive, a acestui nestăpânit entuziasm dinastic, stă în eroismul de a Se fi dat cu totul și cu totul cauzelor supreme ale neamului Sau.

Eroismul nu lucrează cu jumătăți de fapte, eroismul respinge categoric târgurile negustorești și Regele nostru a știut să Se dea întreg.

Regele nostru e plăsmuit din esența marilor eroi ai istoriei.

Dacă națiunea, pământul și dreptul, sunt lozinca încheată astăzi din sângele tuturilor popoarelor, Regele a facut-o, dela început. formula domniei Lui.

Ceace-L deosibește de stăpânitorii vestiți ai trecutului este iluminarea cu care a răsturnat dreptul său divin, metafizic, de a domni într'o tragică datorie, de a Se sacrifica. Coroana Lui se indentifică cu democrația. De aceea astăzi, ține legate de viața și de vorba Lui, inima unui popor întreg.

Nichifor Crainic

De-ale Didacticei și Metodicei învățământului primar

(Urmare)

8. *Urmărește pretutindeni scopul formal sau pe cel formal și material totodată, excită pe elev prin acelaș obiect în mod cât se poate mai multilateral, combină mai ales știința cu putința și deprinde cele învățate până când au ajuns în cursul inferior al i-deilor.*

Valorizarea cât mai multilaterală a materiei cerută de Diesterweg corespunde întru toate ideilor lui Herbart. O instrucțiune bună nu o poate lăsa la o parte. Formarea și însemnătatea judecății morale ne arată deja, în cât de multe feluri cultivă instrucțiunea excitând diferitele activități sufletești. O intuire clară, judecare, cerere, acțiune formează o compoziție indisolubilă, care exercită asupra individului o acțiune cu atât mai avantajoasă, cu cât se repetă mai des. În felul acesta se cultivă omul întreg apropiindu-l tot mai mult de destinațiunea sa. Cât de mult e îndreptățită îndrumarea lui Diesterweg asupra combinării științei cu putința, ne-o dovedește o privire asupra teoriei treptelor formale, cu armata cea mare de aderenți a lor.

9. *Nu învăță niciodată ceva ce elevul nu înțelege încă! Ca și punctele 3, 4 și 6, și acesta se întemeiază pe învățătura despre a percepțiune. Aceasta rezultă mai ales din tezele derivate din el: 1. Orice propoziție neînțeleasă, care se învață, strică. 2. Orice dogmă neînțeleasă, care nu intră în curentul culturii progresive, apasă asupra spiritului. 3. A pune pe elev să reproducă propozițiuni neînțelese sau cari nici nu pot fi înțelese, nu se poate de loc scuză. Cauza zace în firea a percepțiunii. Când nu se înțelege un adevăr nou, lipsesc asimilarea spirituală, cuprinderea și înțelegerea autoactivă și înălțarea sentimentului și năzuinței noastre rezultată din noțiunea cea nouă. E ca și cum am jucă pe o ceteră fără coarde. Noțiunile, cari nu intră în complexul vieții noastre spirituale, sunt o povară, care se aruncă foarte curând peste bord. Faptul, că și acum, cu toate îndrumările lui Diesterweg și ale lui Herbart, se învață atâtea lucruri, cari trec peste orizontul priceperii elevilor, este cauza, de la copiii noștri cu carte, „înfloritul fără fructe“ e așa de obișnuit.*

10. *Grijește, ca elevii să păstreze tot ce au învățat! Repetiția e o datorie, de care nu se poate dispensa învățătorul, pentru că după o lege cunoscută, puterea unei idei crește cu atât mai mult, cu cât se reproduce mai des. Din explicările date de Diesterweg mai rezultă, că el știa să facă deosebire între repetiția cerută de materie și de metoda învățământului pe deoparte și între cea care servește numai la fixarea cunoștințelor câștigate; el vorbește de materii de învățământ, în cari ceeace urmează se înțe-*

meează pe cele premerse (Matematice) și îndeamnă să se reîmprospeteze în continuu ceea ce s'a învățat. Diesterweg nu ne dă însă măsuri anumite pentru repetiția și fixarea celor învățate.

Cerem pentru repetiție un plan bine stabilit: 1. la stabilirea programei analitice să fim cu considerare la legile progresului lipsit de lacune și la concentrare; 2. să aplicăm treptele formale ale lui Herbart-Ziller; 3. introducerea sistemului de-a duce toate până la capăt; 4. să ne oprim după unități metodice mai mari și să întărim ceea ce s'a învățat; 5. să punem în clasele superioare, pentru repetiție, materii, cari au fost tratate deja în cele inferioare.

11. *Să nu dresăm, să nu educăm și cultivăm ad hoc, ci să punem temelii generală pentru cultura omenească, civilă și națională.*

Punctul de vedere unilateral al lui Diesterweg se evidențiază și acum. Aprobăm, întrucât e vorba de cultura pentru cariere speciale. O astfel de cultură nu admitem, pentru că ea reclamă în mod unilateral puterile spirituale și corporale ale copilului și el e împins să se hotărască pentru alegerea carierei lui viitoare fiind în etate, când e cu neputință, ca el să-și formeze o judecată sigură în privința dispozițiilor și facultăților lui. Altminteri stă însă chestiunea, când e vorba de al educa pentru naționalitatea și confesionalitatea lui. Materiile, cu cari are să se cultive copilul, și împrejurările, asupra cărora are să judece, abia i-se vor putea prezenta cu obiectivitatea reclamată de cultivarea lui spre umanitate. În rândul întâiu trebuie alese *materii naționale*, cum cere și Diesterweg. Incape însă foarte multă discuție asupra chestiunii, dacă învățământul poate fi *neconfesional*. Credem a nu greși susținând, că din motive de ordin psihologic un astfel de învățământ e o imposibilitate. Pentru că: 1. la copii se vor putea constata în sufletul lor anumite urme religioase condiționate de confesiunea părinților și a rudeniilor lor apropiate, așa că ideile lor apercepătoare au un colorit confesional. O educație neconfesională ar fi în contradicție cu învățătura despre individualitatea câștigată. 2. Învățătorul abia va fi în stare să nu-și exprime părerea, când e vorba de anumite părți din materiile istorice de învățământ. 3. E cu neputință a se reține de la o judecată confesională a acestor materii, dacă vrem ca ele să producă fructe pentru inteligență și pentru inimă. — 4. Pentru educațiunea adevărată, *deprinderea* are o valoare de neprețuit. Să considerăm îndeosebi faptul, că ea pierde din importanță cu atât mai mult, cu cât devine elevul mai matur, de aceea ea își are locul înainte de toate pe treapta fundamentală de dezvoltare a vieții spirituale. Și copiii trebuie aduși la o anumită convingere religioasă; dacă nu facem aceasta vor deveni indiferenți în chestiuni religioase, ceea ce ar fi mai rău decât deprinderea lor într-o anumită confesiune. Diesterweg vorbește și de atitudinea politică de partid: aceasta nu se poate lua

în considerare în școala primară, pentru că în școlile inferioare nu e loc pentru politică, o artă delicată. Educarea spre umanitate nu e deci cu puțință, decât dând o cultură națională și confesională, fără de-a ajuta prin aceasta șovinismul, fanatismul și intoleranța.

(Va urma).

Victor Lazăr.

Ce se predă și cum se predă în universitățile populare daneze

Dacă în școlile obișnuite elevul trebuie — conform programului — să-și aproprie un *număr anumit de cunoștințe* spre a putea ajunge la un anumit grad de cultură, în univ. pop. nu interesează cantitatea de cunoștințe ci calitatea, adică felul și scopul în care se predau. Și pentru că mai ales efectul culturii date în școlile academice e în unele cazuri să creeze o prăpastie între diferitele clase ale societății, univ. populară caută să facă o punte pentru umplerea acestei prăpastii, împărțind și ea în felul ei cultură de o calitate specifică, menită să apropie pe oameni și să-i facă să se înțeleagă mai bine. Căci — oricât s'ar părea de curios — în aceste școli populare se caută a se da elevilor o concepție de viață, care să le permită a lua o atitudine promptă și hotărâta în fața diferitelor probleme pe care mediul și împrejurările le pun. Și lucrul e cu puțință, căci cei ce frecventează asemenea școli au o vârstă destul de matură pentru a urmări și a profita de de problemele ce li se prezintă. De aceia profesorii de la Univ. pop. nu sunt chemați să dea numai o sumă de cunoștințe, ci cunoștințe într'o legătură organică; nu pietre de construcție, ci construcția gata. Astfel ei se dispensează de manuale, și mijlocul lor de predare e cuvântul liber, expunerea orală. Profesorul trebuie să fie un maestru în arta vorbirii, un bun psiholog, care să știe să prezinte materia de studiu în astfel, în cât mai ales partea educativă să fie scoasă în relief. Detaliile inutile sunt sacrificate.

Deoarece univ. populară are de scop să introducă pe tineri într'o viață culturală omenească, generală, și să le dea puțința de a lua parte conștient la viața națională, iar pe de altă parte are de a face cu tineri ale căror cunoștințe sunt pline de lacune, e limpede că ea trebuie să meargă pe drumul ei propriu, dacă vrea să realizeze ceva din ceea ce altfel se realizează numai pe drumul infinit mai lung al școlilor obișnuite. Din marele număr de materii pe care școlile superioare cunoscute le întrebuițează în programul lor, ca mijloc pentru o cultură generală, univ. pop. poate să utilizeze numai pe acelea care-s esențiale pentru cultura generală a poporului. Și în scurtul timp care-i stă la dispoziția sa nu poate preda acest program didactic în chip școlastic, sistematic; ea îl

tratează în chip liber, așa încât ideile și cunoștințele necesare să pătrundă înviorătoare în sufletul tinerilor, pentru ca după o perioadă de dospire să ducă pe tineri la claritate, la o concepție de viață independentă, la o personalitate.

Prin cultură generală în univ. pop. se înțelege cunoașterea trăsăturilor principale ale evoluției istorice în diferitele domenii de cultură și înțelegerea operii culturale a prezentului. De aceea istoria e preocuparea de căpetenie în acest învățământ. Elevului trebuie să i se dea posibilitatea de a pricepe cu mintea lui mai matură fenomenul istoric, despărțind neesențialul de esențial. El nu trebuie să cunoască altă diviziune a materialului istoric decât aceea pe care i-o dă conexiunea internă, și care n'are alt mijloc de a o păstra în memorie, decât interesul general omenesc, pe care o prezintă materia aceasta și pe care i-o comunică profesorul. Cu alte cuvinte, univ. populară trebuie să dea elevului elementele pentru o concepție de viață în legătura lor organică, așa ca el, plecând din școală, să se aleagă nu numai cu o sumă de cunoștințe, ci cu legătura organică dintre ele și cu concepția filosofică ce se degajează din ele. Dascălul de la școala populară trebuie să expună lucrurile cu totul altfel decât prof. de universitate. E o mare greșală de a crede că ajutăm elevului acestor școli să-și facă o idee personală despre evenimentele istorice, printr'o expunere impersonală și obiectivă a faptelor. O astfel de instituție în școala populară, pusă în slujba culturii poporului, n'are aici nici un efect, e ca și inutilă.

Dacă profesorul vrea să fie ascultat cu atenție de auditorii lui și să le desvolte curiozitatea și judecata, e mai bine să vorbească despre ceia ce îl pasionează pe el. El cată să nu năzuiască de a lua o atitudine neutrală. El nu trebuie să se știască de a-și arăta simpatia sau aversiunea pentru tema pe care o expune. Asta însă nu înseamnă că acest profesor al tineretului rural trebuie să fie un agitator politic. Acesta n'are ce cauta în univ. populară.

După cele expuse mai sus nu trebuie să ne închipuim că învățământul istoriei în Univ. pop. se reduce la un reformat al evoluției istoriei generale. Nu e vorba de o juxtapunere mecanică a rezultatelor câștigate de alții, ci prelegerea profesorului trebuie să fie rezultatul prelucrării spirituale a unui material istoric și el însuși trebuie — din expunerile largi științifice cu cari s'a familiarizat în prealabil — să scoată prin generalizare continuă liniile principale ale evoluției istorice. Și atunci nu ve vom mira că în bibliotecile acestor școli populare, nu vom găsi scurte și comode manuale de istorie, cari n-au ce caută acolo, ci afară de colecțiile de izvoare ale Istoriei Nordice — operele monumentale ale unui Sclosser, Ranke, Taine, Gibbon, Macaulay etc. Căci dascălul de istorie trebuie să scoată din prelegerile lui o adevărată filozofie a istoriei, care nu zăbovește în detalii decât atât cât acestea sânt necesar, ca pietre de construcție, pentru o concepție a vieții extrasă din studiul istoriei.

Mai e nevoie să adaog că învățământul istoriei naționale: are aci partea leului? Școala sup. pop. daneză, după concepția întemeitorului ei, trebuia să aibă în primul rând un caracter național, adică să scoată cetățeni danezi. Cultura care nu produce oameni a căror fundamentală trăsătură să fie simțul național, nu are nici o valoare, nici un raport cu cultura generală, zice Grundtvig. „Un cosmopolit poate să meargă pe două picioare ca și noi, și să aibă nasul în mijlocul feței, dar el n'are suflet, nu contează ca om“. Prin a fi danez, Grundtvig nu înțelegea a face paradă de patriotism superficial și ridicol, ci a deveni o personalitate puternică conșcută pe fondul istoric al națiunii tale și însufletită de idealurile neamului tău. Ba el merge așa de departe încât cere să fii întâi național, și apoi creștin. Deci învățământul istoriei naționale, întemeiat pe o asemenea bază, are ca menire să ne deslușească trăsăturile esențiale ale neamului nostru și impliciat, din acelea, să scoată idealul către care trebuie să ne îndreptăm în viitor.

Un alt obiect tot așa de important e limba maternă. Preocuparea continuă cu limba ta, dorința de a o cunoaște și a o întrebuința bine, e cel mai bun mijloc de a trezi sentimentul național, iar nu predicile goale, plicticoase și sterile. Dacă școala elementară are de scop să învețe pe elevi a scrie corect, univ. pop. îi învață să scrie, adică să se exprime limpede. E un rezultat al acestei școale că țărani deputați din Cameră știu să vorbească clar, logic și natural despre păsurile lor, într'o limbă a cărei puritate o pot de multeori invidia chiar oratorii de meserie. Scopul pe care și l'au pus pe vremuri întemeitorii Univ. pop., dând precădere studiilor de istorie și limbă națională, era să crească o generație „care să simtă, să gândească și să vorbească danezește“.

Și s'a ajuns la acest rezultat cultivând o limbă neoasă, adecvată poporului și înțeleasă de acesta, căci o limbă savantă imitată maimutărește după cercurile academice, pe lângă că falsifică cugetul omului, dar îl împiedică de a'și clarifica ideile, în scurtul timp ce stă la dispoziție unul astfel de elev al Univ. pop. daneze. Și un mijloc excelent pentru crearea acestei limbi — și totodată pentru priceperea sufletului popular — este studiul poeziilor, mai ales al acelor epoei născute în popor și pentru popor. Poezia zugrăvește marile adevăruri ale vieții, nu în formă de cugetări abstracte sau de doctrine preferențioase, ci cu ajutorul intuiției imediate, cu expresii calde și simțite. Tot din acelaș motiv se studiază, mai bine zis, se retrăesc miturile naționale, martori copilăriei și tinereții poporului, și asta nu împiedică să se atragă atenția și asupra adevărului adânc, ce se ascunde în aceste povești așa de copilărești în aparență, dar care ajută foarte mult la formarea unui conținut sufletesc național. Când deci în școala sup. pop. se vorbește de mitologie, să nu ne gândim la niște manuale seci; aci e vorba de o pătrundere psihologică și filosofică în materialul mitologic, o retrăire mai de grabă decât o simplă explicare rațională a acestor mărturii ale sufletului popular. De

Banca și-a început activitatea. — Și mulțumită muncii conștiențioase ce s'a depus în buna plasare a împrumuturilor și acuratețea în regularea scadențelor, a făcut să câștige încrederea publicului. Depunerile s'au dublat din an în an încât la 31 Oct. a. c. atingeau suma de 12,312,870 Lei 90 bani.

Fiind însă la începutul activității sale și având spese mari cu organizarea, n'a putut lichida dividende prea mari. Dar și în direcția aceasta s'au observat tendințe de îndreptare, ridicându-le an de an, dela 8% până la 14%.

În schimb a făcut aceia ce nu fac alte institute economice, dând, cu ceace va mai jerfi și în anul acesta, ajutoare fiilor și ficelor de învățători până la suma de Lei 72,000, iar subvențiile ce a dat institutelor învățătorești ating suma de Lei 98,196. Nu mai amintim multele ajutoare materiale și împrumuturi grabnice ce a făcut așezămintelor noastre de câteori ajungeau în strâmătorări financiare.

Dar mai mult.

Conform programului, a făcut un gest nobil, luând sub patronajul său editarea următoarelor cărți și hărți, cari fac un mare serviciu școlai, învățământului și învățătorilor. Amintim din acestea:

1. — 5 broșuri: „*Lucru manual*“ de Tr. Florian prof. la școala normală de învățători din Cluj,

2. — „*Carte de cetire*“ pentru cl. II. primară, de Const. Iencica și Dumitru Goga.

3. — „*Harta județului Bistrița*“ de M. Buia și I. Dumbravă.

4. — Hărțile județelor: Cluj, Năsăud și Turda, precum și harta României, toate în relief, lucrate cu multă măiestrie de prof. Traian Florian.

5. — Și în sfârșit a instituit un depozit propriu în care se găsește totdeauna *plastilina și plicuri cu fășii pentru lucru manual*, specialități cari nu se găsesc nicăiri în România.

Afară de aceste mai dispune de *Fondul librăriei* în sumă de Lei 50,000, *Fondul tipografiei* Lei 20,000, *Fondul pentru cumpărarea unui local* de Lei 15,000, care se vor urca în viitor cu o iuțea virtiginoasă.

*

Fiind bine croit începutul „*Banca Învățătorilor*“ a luat această frumoasă dezvoltare. Natural însă că ea nu se poate opri aci. De aceea, Consiliul de administrație socotind, că actualul capitalul social de un milion e prea mic, față de cererile ce solicită mereu împrumuturi, socotind că la acest capital și reescomptul de 1,671,500 e prea disproporțional, având în vedere, că acest capital e mult și prea diparent față de depunerile urcate de 12 $\frac{1}{2}$ ori, a decis să facă toate formele pentru o urcare nouă de capital.

Convocată pe 12 Nov. 1927 adunarea generală extraordinară, aceasta a hotărât cu unanimitate, urcarea capitalului social la 2,500.000 Lei. În acest scop Consiliul de administrație, a fost autorizat să facă toți pașii de lipsă pentru a obține aprobarea *Comisiunii economice din București*. Făcându-se toate demersurile

cerute de Legea comercială românească suntem asigurați că în zilele acestea vom obține învoirea pentru noua urcare, pe care anunțând-o Tribunalului din Cluj, vom procedea la distribuirea Prospectelor de emisiune.

Favorizați vor fi acționarii vechi, cari tot după 2 acțiuni vor primi 3 noi, în cursul vechiu de 250 Lei. Acțiunile întrecătoare se vor desface cu preferire între învățătorii din județele Năsăud și Someș, cari au deschis în timpul din urmă sucursale, angajând din nouă emisiune un capital de 850.000 Lei.

La subscriere se va plăti 30% plus 20 Lei spese de emisiune.

La dată ulterioară restul 70%.

În baza urcării capitalului social au trebuit modificate și art.-le 3, 14, 15 și 20 din statute.

Astfel art. 3 se schimbă :

— „Capitalul social este 2,500.000 repartizat în 10.000 bucăți acții nominale à 250 Lei“.

Art. 14.

— Acționarii au câte un vot până la 200 acțiuni. De aici în sus tot după 10 un vot. Maximul nu poate trece de 300 voturi.

Art. 15.

„Hotărârile adunărilor generale sunt valide dacă sunt de față atâția acționari, câți se reprezintă 2500 acțiuni“.

Ear art. 20 se întrecește cu :

„Membrii Consiliului de administrație depun la Cassa societății o garanță de 100 acțiuni (în valoare de 25.000 Lei) împreună cu coalele de cupoane. Cei ce nu îndeplinesc acest obligament se consideră dimisionați“.

Întărindu-se din nou în aceste cadre suntem siguri că „Banca Învățătorilor“ va putea în viitor să ia un și mai înfloritor avânt continuând și lărgind programul său de acțiune. Totul depinde de interesul cel vor manifesta învățătorii, dându-i sprijinul de lipsă. Căci, noi având experiența celor 4 sucursale, din: Șârmaș, Agnita, Bistrița și Gherla, vom continua agitația organizării economice până vom putea înfăptui în fiecare capitală de județ o filială economică.

„Banca Învățătorilor“ a ajuns a fi o anexă principală și indispensabilă a Asociației. Și precum centrul nu se poate lipsi de Centrală, așa fiecare secție județeană să-și aibă sucursala sa, care dispunând de un agent credincios (învățătorul) în fiecare comună, ar face minuni. Noi sperăm să ajungem vremurile, când nu credem să mai avem învățători afară de cadrele organizației profesionale, precum nu va fi iertat să rămână afară de cadrele organizării economice.

Cel mai bun prilej ne îmbie actuala emisiune, care nădăjduim să se termine sub un norocos îgur. Așa să fie.

Traian Șuteu

Bibliotecile pedagogice județene

Între multe alte măsuri bune prin cari se caută să se mențină și să solidifice cultura învățătorului dela țară, se număra și biblioteca pedagogică județeană. Rolul acestei biblioteci este cunoscut. Aș dori numai să arăt în câteva cuvinte felul cum ar trebui administrate și distribuite aceste cărți ca ele într'adevăr să fie la îndemână învățătorilor și să se poată folosi de ele așa dupăcum s'ar aștepta toți aceia cari au contribuit la realizarea acestei instituțiuni.

N'am pretențiunea să propag vre-o idee nouă. Aș dori mai mult să adaptăm unele mijloace analoage și să le localizăm. Ființa acestor biblioteci în sine este ceva original, de care putem fi mândri. Este îndeobște cunoscut sistemul bibliotecilor populare din Svedia țară săracă, muntoasă, cu sale și case răsirate, ca la noi prin munți, însă cu oameni dornici de învățatură, bun credincioși în Dumnezeu și din casa cărora nu lipsește, Doamne ferește, nici biblia, precum nici gazeta. Acest grad de cultură s'a sădit în suflete și acolo ca ori unde printr'o muncă bine chipzuită și după mulți ani de trudă. Azi săptămânal, în anumită zi, se oprește la poarta fiecărui cetățean căruța — biblioteca cercuală a societății culturale, care preia cartea distribuită în trecut și predă spre citire altele. Cam acelaș lucru se face cu hrana sufletească, cum face la noi căruța negustorului de bere, care cutreeră cârciumele pe la sate aducând otravă nouă și preluând sticlele goale pentru a le reînapoa spre umplut.

Tot ceea ce se face acolo este opera inițiativei private. Societățile culturale având deja o tradiție au și fundațiuni din cari susțin această propagandă culturală. Noi azi n'am putea pretinde așa ceva dela inițiativa particulară, am putea aștepta însă ca comitetele școlare județene, instituțiuni oficiale să caute modalitatea și să înceapă distribuirea cărților didactice învățătorilor dornici de a se cultive și iată cum :

a) Să se publice un catalog indicând toate cărțile bibliotecii. Acest catalog trebuie trimis tuturor învățătorilor spre a cunoaște ce anume cărți există în bibliotecă.

b.) Din două în două săptămâni, cu ocaziunea cercurilor culturale, să li-se facă posibil schimbul de cărți, mergând un automobil cu cărțile în comuna unde se ține cercul cultural ca schimbul să se facă îndată pe loc fără corespondență prin poștă și așteptări fără limite.

c.) Comitetul școlar județean în sarcina căruia cade această distribuție să se îngrijească de un camion în care să se transporte această bibliotecă ambulantă.

d.) Mijloacele susținerii acestei mijlociri să se acopere din fondul de care dispune comitetul școlar județean și care poate fi alimentat în parte și prin încasarea unei taxe modeste de fiecare

carte împrumutată. Această incassare s'ar putea face pe loc de bibliotecar.

Având în vedere că relațiunile între colegii învățători, mulțumită organizației cercurilor culturale sunt așa de strânse, încât acest schimb ar putea lua eventual și altă formă sau poate s'ar putea cu vremea amplifica, distribuindu-se tot odată și cărți pentru săteni, un prim început ar trebui să se facă pentru experimentare.

Ceeace am descris aci în câteva cuvinte și dupăcum am declarat la început fără pretenții de a fi un inovator, sunt numai câteva crâmpete locale împrejurărilor noastre locale. Chiar dacă nimic nu s'ar realiza cam deodată, totuși ideea în sine rămâne ca o sămânță sănătoasă, având să-i menținem puterea de germinațiune pentru timpul când împrejurările, dar mai ales mijloacele materiale, ne vor permite și așa ceva.

Bibliotecile pedagogice județene așa cum sunt astăzi administrate sunt foarte prielnice de a majora numerele în rubricile statistice ale diferitelor anuare asupra stării culturale, dar nici de cum nu sunt accesibile învățătorilor și nu vor da nici un folos.

T. Florian.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fundațiunea Gheorghe Lazăr

Se împlinesc, nu peste multă vreme, 8 ani de când trăiește, lucrează și înfăptuește Societatea învățătorilor Fundațiunea Gheorghe Lazăr din Cluj. De sigur, 8 ani în viața unei societăți este un timp scurt, care de multe ori abia este suficient pentru ca societatea respectivă să-și poată croi drumul și pregăti aparatele pentru funcționare. Societatea noastră „Fundațiunea Gheorghe Lazăr“, am putea zice că a fost mai fericită, a trecut fără stagnări și fără descurajări peste greutățile inerente începutului. Aceasta grație celor 3000 de membrii, cari nu s'au dat îndărăt dela nici o jertfă, și au întins sprijinul lor moral și material, în tot locul și cu toate prilejurile. În modul acesta societatea noastră s'a achitat în mod strălucit de îndatoririle sale și a atins în bună măsură, într'un timp atât de scurt, scopurile pentru care a luat ființă în anul 1920. Do-vadă limpede ne prezintă următoarele date :

Fundațiunea Gheorghe Lazăr, precum se știe, are în posesiune și conduce Căminul Casa Învățătoșilor din Cluj. În acest Cămin plasează, an de an pe studenții, fii de învățători, cari urmează la Universitate, acordându-le unora burse întregi, altora jumătăți de burse, apoi alții fiind admiși cu solve, cari încă sunt reduse față cu alți studenți. Au fost primiți în Căminul nostru

In anul școl.	1921/22	28	bursieri,	17	semibursieri	12	sovenți	Total	57	fil de Inv.
In anul școl.	1922/23	23	"	37	"	30	"	"	90	"
In anul școl.	1923/24	4	"	32	"	60	"	"	96	"
In anul școl.	1924/25	4	"	46	"	51	"	"	101	"
In anul școl.	1925/26	6	"	51	"	60	"	"	117	"
In anul școl.	1926/27	10	"	44	"	61	"	"	115	"
In anul școl.	1927/28	8	"	50	"	50	"	"	123	"

Cifrele arată mai mult decât orice. Ele dovedesc că societatea noastră a făcut din an în an eforturi tot mai mari, pentru fiii de învățători, cari au găsit în Cămin un adăpost în condițiuni cât se poate de satisfăcătoare, și mulțumită acestora au putut să-și urmeze studiile cu rezultat.

Dar în vreme ce noi ne năzuim să acordăm sprijin tot mai mare pentru fiii noștri, colegii înscriși nu răspundeau cu destulă hotărâre îndatoririlor lor de membrii. Taxele se încassau și se încasează încă cu foarte multă anevoie, cu toate că însuși autoritățile superioare, convinse de binefacerile acestei societăți, i-au acordat cel mai larg sprijin, dispunând ca aceste cotizații să fie reținute prin statele de leafă.

Noi nu adresăm prin aceste constatări nici un fel de mustrare membrilor, pentru că ne-am dat bine seama de toate greutatețile zilelor de acum. Va înțelege însă, credem, oricine că nu se mai poate urma mai departe în aceste condițiuni, în sensul ca an cu an să majorăm bursele în număr și în sumă, iar încasările să rămână aceleași.

Își vor reaminti de sigur toți cei interesați, că la început, în anul 1921, când Fundațiunea Gheorghe Lazăr își începuse activitatea, plătea administrației Casei Învățătorilor pentru un bursier 400 Lei lunar, iar pentru un semibursier 200. An de an aceste burse și semiburse au fost mărite în sumă, așa cerând relațiunile de întreținere, dictate de urcarea prețurilor de pe piață. Iar astăzi pentru un bursier societatea plătește 1500 Lei lunar, iar pentru un semibursier 900 Lei. Întrebarea se pune dela sine. De unde acoperim aceste sume, când cotizația este și astăzi un % al leii de bază anuală, ceace corespunde la suma de 120 Lei anual pentru un membru, ca și în anul 1921.

Aceasta stare de lucruri, a pus pe gânduri Comitetul nostru care neîncetat s'a gândit cum ar putea creia o stare de lucruri normală, eșind din impasul în care a ajuns de pe urma împrejurărilor survenite în cursul vremii. Și s'a oprit la o formulă pe care, înainte de a o pune în aplicare, am crezut să o expunem în fața lumii noastre dascălești spre a o discuta și cerceta.

Ne-am zis adică: N'ar fi mai bine ca fiecare membru, mai bine fiecare învățător, să plătească odată și pentru totdeauna suma de 1000 Lei, sub titlul de cotizație de membru al Fundațiunii Gheorghe Lazăr din Cluj. Odată achitată aceasta sumă la caseria Societății noastre, el devine membru cu toate drepturile ce poate să i-se acorde în baza Statutelor. Dacă cei 3000 de membrii în-

scriși și mai intrând ca membrii și restul de 2000 învățători cari încă n'au răspuns repetatelor noastre apeluri, adică dacă 5000 de învățători s'ar înscrie ca membrii activi, plătind cotizația de 1000 Lei odată și pentru totdeauna, am realiza un capital de 5.000.000 Lei. Aceasta sumă depusă în formă de Capital neatacabil la un institut de credit să presupunem cu 15%, ar aduce o dobândă de 754.000 Lei la an.

Scăzând 10% din aceasta sumă spre a se adauge la Capitalul neatacabil, după cum dispun Statutele, ar rămâne de distribuit în fiecare an 675.000 Lei. În acest caz s'ar putea crea să zicem

20 burse a 13.500 Lei anual	270.000 Lei
50 semiburse a 8.100 „ „	405.000 „
	<u>675.000 „</u>

În felul acesta am fi la adăpostul nereușitelor de până acum. Din totalul de 120 fii de învățători câți au cerut în anii din urmă să fie primiți în Cămin, 70 de inși ar primi an de an aceste ajutoare considerabile, societatea noastră lucrând cu cifre concrete și reale, cu buget absolut real, și n'am mai fi expuși la deficitele de până acum, cari ne îngreunează gândurile și lucrurile. Gândească-se bine unul fiecare dintre noi. Rămânând a plăti și pe mai departe cotizațiile în fiecare an, câte 120 Lei, adică așa cum plăteam până acum, în timp de 8 ani plătim 1000 Lei, și continuăm a plăti înainte până la sfârșitul vieții. Prin urmare, păstrând cotizația anuală de 120 Lei plătim mult mai mult, decât dacă am achita unul fiecare din noi, odată pentru totdeauna 1000 Lei, pentruca mai mult să nu mai fim îngrijați, să nu mai fim provocați, aș putea zice să nu mai fim moleșiți cu fiecare an, ca să ne achităm cotizația. Revizoratele școlare ar avea și ele o singură dată de lucru cu această chestiune, reținând odată, eventual în două rate, 1000 Lei dela fiecare membru. Autoritățile superioare școlare, Ministrul Instrucțiunii, suntem siguri, ar da ascultare cererii noastre, cum a făcut-o și până acum, și în curs de un an, Societatea noastră, și-ar dobândi capitalul necesar, cu care să poată continua în condițiuni mult mai ușoare opera începută.

Scriind aceste rânduri n'am avut altă intențiune, decât cea de a pune în discuțiunea învățătorimei noastre aceasta problemă. Am dori să auzim glasurile sincere ale fraților noștrii și părerile lor.

Comitetul va cere de altfel în mod oficios, ca aceasta chestiune să fie pusă în discuțiunea tuturor secțiilor Asociației învățătorilor, iar rezultatele să ni se transmită spre centralizare. Din ele vom desprinde opinia lumii noastre dascălești și vom întocmi planul general de lucrare pentru a-l realiza cât mai ne întârziat.

Să ne gândim că Societatea noastră poartă numele celui mai mare dascăl ardelean, a cărui proslăvire n'am putea-o perpetua mai bine, decât înfăptuind aceasta măreață operă.

A. Pora.

Prigonirea învățătorilor ardeleni

(In 1927).

Prin ord. Min. Instrucțiunii No. 69804—927 trimis Regiunii a-III școlare din Cluj, se dispune, că nici acelor învă. ardeleni, cari conform Deciziunilor ministeriale No. 112791—921 și 118283—921 servind la școli urbane, cu ocazia unificării salariului au fost încadrați în leafa învățătorului grad II, să nu li se mai zcorde acest salariu, ci să fie retrogradați și încadrați de aci în colo în gradul de salarizare a învățătorului definitiv, întrucât în anul 1924, la promulgarea noiei legi a învățământului, nu aveau șase ani de serviciu împliniți.

Iată dar printr'un ordin Ministerial se anulează și desconsideră o încadrare făcută pe baza unor Deciziuni ministeriale, care într'un timp țineau locul legii, neexistând în acelaș timp, câțiva ani dearândul, o lege unitară a învățământului pentru întreaga țară. Se anulează și desconsideră o încadrare, de care colegii degradați prin Ord. Min. mai sus amintit, au beneficiat în curs de 6—7 ani de zile, și pe care încadrare câștigată odată, noua Lege a învățământului primar promulgată în 1924, prin nici una din dispozițiunile sale nu vine să o desconsidere, ci dimpotrivă o garantează și respectă ca pe un drept câștigat.

Parcă murmurul de revoltă și amărăciune sufletească a câtorva sute de învățători ardeleni, cari au absolvit școala normală cu opt ani, au obținut diploma și au fost numiți în învățământ de către Cons. Dirigent și pe vremea Secretariatului Instrucțiunii din Cluj, în baza și cu drepturile ce li se garanta de către legile foste atunci în vigoare în aceste părți și a căror drepturi câștigate pentru avansare de ani de zile sunt desconsiderate, n'a fost de ajuns. A trebuit să li se mai adaugă o nouă serie, un nou număr de învățători nemulțumiți.

Deciziunile Ministeriale Nrii 112791—1921 și 118283—1921, prin care s'a făcut unificarea salariilor corp. did. la timpul său, au ținut seamă de principiul fundamental, ce sta la baza înaintării automate în clasele și gradele de salarizare a învățătorilor ardeleni, conform prevederilor vechii legi și pe de altă parte tot prin acele deciziuni s'a știut afla și forma și modalitatea, prin care să se poată face tranziția mulțumitoare pentru toți către sistemul și principiul ce-l are la baza sa actuala salarizare a corp. did. primar. Și dacă odată s'a aflat formula mulțumitoare de trecere din vechiul sistem de salarizare în noul sistem de salarizare, pentru cele câteva serii de învățători ardeleni, cari mai rămaseră să se bucure de dreptul lor câștigat, pentru ce a trebuit, ca aceasta formulă să fie de ani de zile nesocotită și abandonată? Pentru a produce desgust și amărăciune în sufletul câtorva sute de învățători, dela câteva sute de școli?

Da, și totuși s'a produs acest lucru, pentru că de ani de zile, în timpul cel mai greu de tranziție, când trebuiau căutate și aflate

formele cele mai obiective, drepte și echivalente, pentruca oamenii trăiți într'un sistem, să nu fie jigniți și păgubiți, când sunt trecuți și aranjați în altul nou, purtătorii de cuvânt pentru învă. ardeleni și reprezentanții școlii din Ardeal, la locul unde se concepeau și hotărârau nouile sisteme, după care să ne conducem în viitor, erau oameni, care nu ne-au putut înțelege, pentrucă n'au trăit nici odată rosturile noastre speciale din părțile aceste. Astfel ei n'au putut să simțească munca, truda, și suferința, ce a trebuit prestată, până ca învățătorimea ardeleană să ajungă la drepturile, azi în raport cu sistemul non introdus, considerate de unii ca „avantajii” și „favoruri”.

Așadar nedreptatea, ce dăinuiește ani de zile, prin nerespectarea drepturilor câștigate ale atâtor învățători ardeleni în timpul din urmă s'a agravat. La seriile nemulțumirilor și neîndreptățiților s'a mai adaus un număr de neîndreptățiți. Dar tocmai acest fapt ne umple de nădejde și ne dă convingerea, că starea nedreaptă de care sufăr câteva serii de învățători ardeleni, se apropie de sfârșit. Suferind mai mulți strigătul lor va fi mai puternic și în fine se vor ivi și oameni, cari purtând răspunderea acestei situații vor voi și vor fi în stare să lichideze în mod just o stare de lucruri, care așa se vede a fost sortită să însemneze o grea încercare pentru învățătorimea din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș, în epoca unificării mult dorite sub toafe raporturile a vieții noastre școlare.

De altfel aceste lucruri se petrec și cu colegii învățători din celelalte provincii, Bucovina și Basarabia.

G. Almășianu.

Cronică

Revista „Învățătorul” dorește tuturor sprijinitorilor săi, abonați și colaboratori, — Sărbători vesele și fericite.

*

D-zeu ne-a ajutat, ca să încheem cu acest număr anul al 8-lea de apariție al revistei noastre „INVĂȚĂTORUL”. Munca de opt ani și sprijinul acordat de colegii noștri învățători în toată aceasta vreme, constituie pentru noi cel mai puternic indemn, ca să nu ne lăsăm înfrânți de greutățile ce ne încearcă. Suntem siguri că vom găsi și pe mai departe sufletele înțelegătoare, cari să ne acorde creditul necesar. De aceea încheiem cu mângâiere un an de trudă și ne gândim cu hotărâre să-l începem pe al 9-lea. Simțim că puterile nu ne-au părăsit, că voința nu ne lipsește, și că rostul acestui organ este pe deplin justificat.

La sfârșitul unei străduinți ne gândim cu recunoștință la toți prietenii și colaboratorii noștri distinși, Dnii N. Ghintea, Șt. Bezdechi, V. Lazăr și alții și mai noi I. Simionescu și I. Agârbiceanu, aducându-le în fața lumii un cuvânt de sinceră mulțumire. Ajutorul

ce ne-au dat a fost mare. De el nu ne putem lipsi nici în viitor. Il vom cere deci și suntem încredințați că-l vom avea.

Drumul nostru se continuă înainte. Il vom străbate până la sfârșit.

Cu ajutorul oamenilor și al lui Dumnezeu.

*

Un început de îndreptare. A fost odată, când asociațiile și organizațiile profesionale învățătoresci prin activitatea ce desfășurau cu toate ocaziunile, urmăreau înlăptuirea unor idealuri ce însemnau perfecționarea și dezvoltarea stărilor existente; iar nici decum lupta contra tendințelor și obiceiurilor menite să degradeze aceea stare.

De vre-o cinci ani încoace însă Asociația noastră s'a văzut silită, ca alături de munca, ce o depune pentru realizarea unor idei formulate încă pe vremuri, pentru întărirea școlii și ridicarea prestigiului învățătoresc, printre dezideratele sale să introducă unul nou care altă dată între împrejurări mai grele și mai triste pentru școală și învățătorul român din aceste părți, părea o absurditate și o imposibilitate. Anume e vorba de dezideratul, care țintește la *scoalele politice din școală*.

Aceasta cangrenă (politica în școală) este de dată mai recentă. Cu câțiva ani în urmă numai a început să se întindă ca o pecingine și în Ardeal, unde până atunci eră necunoscută.

Ravagiile, ce le-a produs în scurt timp, sunt îndeobște cunoscut. Distrugerea și deprecieri autorității școlare prin introducerea în controlul și administrația învățământului a elementelor ce aproape în totalitatea lor nu posed altă notă distinctivă de cât faptul, că sunt membrii devotați ai vreunui club politic. Ne putem închipui haosul și sărăcia din controlul și administrația școlară, pe urma umpluturii acestor locuri cu produsele protejate și susținute de cluburile politice.

Incepând dela umilul subvizor școlar și până sus la inspector școlar de câțiva ani de zile criteriul principal și calitatea fundamentală în baza cărora poți ajunge într'un astfel de post — ce ar trebui să însemneze și o mare și delicată răspundere — este să faci politică. De aceea nu poate să fie mică bucuria noastră a tuturor acelor, cari muncim și dorim binele și înălțarea școlii românești, când vedem câte un semn de îndreptare a răului ce părea de neîndreptat.

Onor. Minister al Instrucțiunii la sfârșitul luni Noemvrie c. a numit pe d-l C. Iencica, directorul școlii primare No. 2, în funcția de inspector școlar la Regiunea a III-a din Cluj.

Pentru toți, cari cunosc pe d-l C. Iencica, — și învățătorimea din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș cu siguranța îl cunoaște din activitatea desfășurată în jurul tuturor instituțiilor noastre învățătoresci, — nămintea D-sale ca inspector școlar n'are la bază conziderentele ce eram obișnuite până acum să le știm în vigoare, când se făceau astfel de numiri în atari posturi.

Onor. Minister al Instrucțiunii de data aceasta a făcut cea mai bună alegere, — în cazul dat a scos politica din școală — încredințând postul de inspector școlar primar persoanei, care are o pregătire superioară și fiind bun cunoscător al problemelor și vieții școlare din aceste părți, sperăm să corespundă pe deplin în postul ce i-a fost încredințat.

Prin numirea lui D-lui C. Iencica Min. Instrucțiunii a mai satisfăcut (cam târziu ce e drept) și un alt deziderat și dorință justă a învățătorimei de dincoace de Carpați. Anume, ridicarea elementelor valoroase din partea locului acolo, unde se cuvine. Aceste elemente singure au cunoștința exactă a tradiției și împrejurărilor speciale între care s'a dezvoltat școala românească în provinciile alipite și deci singure capabile să propună soluțiile firești pentru închegarea și propășirea școlii românești, fără jignirile și neîncredințările, care au indispus școala și învățătorimea română din aceste părți în ultimii ani, când purtătorii de cuvânt ai problemelor școlare de aici au fost oameni, cari nu ne-au cunoscut și nici nu și-au dat silința să ne cunoască nevoile și năcăzurile noastre.

După acest început, procedându-se și pe mai departe în acest fel, de a ridica elementele de valoare dela fața locului în posturile de conducere locală, avem nădejdea, că se vor îndrepta multe lucruri regretabile, ce n'ar fi trebuit să se producă, dupăcum s'au produs în anii din urmă.

Sub aceste auspicii încă odată afirmăm, că numirea de inspector școlar la Cluj a d-lui C. Iencica ne bucură și că Onor. Minister a făcut un lucru ce satisface întreaga suflare dascălească din aceste părți, pentrucă îi suntem mulțumitori.

*

Plecarea Dlui V. Lazăr la Sibiu. Ziarele aduc știrea că dl. *Victor Lazăr* fiind ales bibliotecar al Astrei, și mutându-și domiciliul dela Cluj la Sibiu, își ia un bun rămas dela toți prietenii și cunoscuții săi. Credem că nimeni nu va regreta mai mult plecarea dlui V. Lazăr, ca cetitorii rev. noastre, cari să familiarizase așa de bine cu scrisul acestui dascăl veteran. Deși trecut în pensiuie, nu aruncase condeiul său încă destul de viguros, ci cerca ca număr de număr în rev. „*Învățătorul*“ să dea fel de fel de sfaturi din Didactica și Metodica învățământului primar. Eră singurul colaborator, care să îndeletnicea cu publicarea unor succinte planuri de lecțiuni practice, — esperiate în lungul timp al carierei sale de dascăl și profesor de școală normală.

Plecarea sa a fost una din cele mai înduioșătoare. Elevii dela școala normală din Cluj i-au aranjat o șezătoare de bun rămas, la care au luat parte toți profesorii, precum și o mulțime de pretini și cunoscuți ai celui sărbătorit. Cuvântări au rostit dir. Dr. *Pavel Roșca*, prof. *Dumitru Goga* și elevul *Ioan Bârlea* din cl. VI. Acestora le-a răspuns dl. *V. Lazăr*, care în graiul său bătrânesc le-a povestit cum a fost întâiu dascăl, redactor al „*Foai Poporului*“ din Sibiu, apoi oaspele temniței Seghedin, fiindcă a scris

povestea tribunului Buteanu. Trecând granița ajunge profesor în Constanța, București și chiar la Salonic, ca director al unei școale comerciale macedoniene.

Intors de aici e numit ca bibliotecar și arhivar al Academiei Române. După unirea Ardealului cu Patria mamă repozatul prof. Andreiu Bârsan îl aduce prof. de istorie la școala normală de băieți din Cluj. În acest oraș redactează cu prof. univ. Victor Stanciu gazeta „Foia Noastră”.

Plecat la noua sa slujbă îi urăm iscusitului nostru colaborator izbândă, noroc și viață îndelungată, spre binele și prosperarea „Astreii” și a neamului. Revista noastră apelează la prețiosii prijeni și pe viitor.

tr.

*

Sedința comitetului central. Comitetul central al Asoc. a ținut o ședință în 6 Dec. a. c. pentru a rezolva hârtiile sosite dela secții. În alte chestiuni curente erau cererile secțiilor Târnava mare, Târnava mică și Bilhor, cari solicitau ajutoare pentru ridicarea de cămine. Toate aceste secțiuni au fost îndrumate ca cererile lor să fie înaintate congresului din vara viitoare.

Din suma votată secțiunii Turda s'a admis să poată ridica Lei 100.000 în luna Ianuarie 1928.

Pentru Congresul dela București s'a hotărât ca Asoc. noastră să fie reprezentată prin 3 delegați.

Membrii Comitetului au discutat cu mult interes aranjarea unei excursii prin Bucovina și Basarabia, regiuni necunoscute învățătorimei ardelenc. S'au ocupat apoi chiar și cu instituirea unei colonii de copii în o stațiune climaterică sau balneară. Și în sfârșit s'a hotărât participarea în corpore la înmormântarea colegului Traian Codor mort în clinica Universității.

*

Bugetul ministerului instrucției. Proiectul de buget al ministerului instrucției pe anul 1928 se prezintă cu cifra totală de 4.732.289.000 lei față de 4.001.000.000 lei, și 588.000.000 lei sporul de scumpete din anul trecut; deci bugetul viitor are un plus de 143.289.000 lei.

Acest plus cuprinde 119.934.608 lei la personal și 23.354.392 la material.

La învățământul primar bugetul personalului a crescut cu 67.005.133 lei de oarece s'au înscris 1644 de posturi noi de învățători, conducătoare și maestre la școli primare.

La învățământul normal primar creșterea este de 3,384.500 Lei, proveniți din noi sporuri de gradații, complectări de posturi administrative la școalele normale precum și prin înființarea școalei normale din Timișoara.

La învățământul secundar creșterea este de 3.619.900 lei proveniți din sporuri, gradații, clase noi etc.

La învățământul profesional bugetul este crescut cu 35.832.137 lei proveniți din înființarea a patru școale profesionale de fete la

Hațeg, Hunedoara, Brașov și Balcic și din înființarea a 21 de școli de meserii, menaj și țesătorie.

La învățământul superior creșterea este de 4.980,312 lei proveniți din salarii și sporuri aferente etc.

Din datele de mai sus se vede că sporul de 143.289.900 lei cu care se prezintă bugetul din anul viitor, se prezintă gradațiile, completarea cadrelor la școlile în curs de dezvoltare etc.

Starea actuală a bugetului, nu a permis ca se facă față tuturor nevoilor cerute de dezvoltarea învățământului nostru.

Multe din aceste nevoi, în special continuarea construcțiilor școlare și completarea dotării diferitelor instituțiuni vor trebui să fie satisfăcute prin credite extraordinare ca și în anii trecuți.

*

Serbarea zilei de 1 Dec. 1927. Conform uzului din anii trecuți, școlile din Cluj, au sărbătorit cu mult fast ziua de 1 Dec. 1927. În după amiaza zilei s'a ținut și un festival la Teatrul Național aranjat de dir. gen. dl. *Victor Efîmin*.

Festivalul s'a început cu „*Imnul regal*” cântat de corul Operei române. A urmat apoi „*Terțe'e Unirei*” frumoasa conf. a scriitorului dl. *Ion Agârbiceanu*.

Conferențiarul începe cu istorisirea unei întâmplări din un sat ardelenesc petrecute după unire. Și anume. Despre dascălul Marin umblau zvonuri, că și-ar fi pierdut mirișile. Într-o zi trei colegi ai lui cu revizorul și subprefectul întorcându-se dela un examen vor să-l vadă. Nu-l găsesc însă acasă. Ușa locuinței fiind puțin forțată, nu rezistă. Oaspeții intrând în casă află pe masă un caet de însemnări, în care dascălul Marin slăvea libertatea Ardealului și patria cea nouă.

Pornind dela această povestire vorbitorul arată că prăsnuri adevărate pot face numai acei oameni, cari dispun de simțăminte ca dascălul Marin, purtând un adevărat cult *pentru patrie și neam*.

Am reținut aceasta parte a vorbirii, spre a arăta că în aceste vremuri frivole de mari străformări sociale singur *dascălul rămâne busola de îndreptare a societății*.

Partea cea a urmat din festival, a fost sub nivelul ce trebuia să-i se acorde unei zile de 1 Dec. Cântarea unor romanțe și jocuri de balet, n'au fost nici decât potrivite pentru educația conștiinței naționale a tineretului nostru. Publicul ales și tineretul numeros a asistat la un izbitor contrast între cuvântarea părintelui Agârbiceanu, și restul programului.

În viitor astfel de lucruri ar fi bine să se evite.

*

Locuințe pentru membrii corpului didactic. Ministerul instrucțiunii lucrează la întocmirea unui proiect de lege pentru creierea unei direcțiuni, pe lângă Casa de credit și ajutor a corpului didactic, care să se ocupe, în mod special, cu rezolvarea problemei locuințelor pentru membrii corpului didactic de toate categoriile.

În acest scop dl. dr. C. Angelescu, ministrul instrucțiunii, a prevăzut în viitorul buget o sumă de 8 milioane. Această sumă, la care se va adăuga și cota convenită ministerului instrucțiunii din cele 100 de milioane prevăzute în bugetul general al statului pentru construcțiuni de locuințe la funcționari, va forma fondul pentru începerea construcțiilor, în chiar primăvara viitoare.

Proiectul de lege va fi adus, cât de curând în desbaterile Parlamentului.

El prevede, în primul rând, acordarea posibilităților materiale pentru construcții de locuințe celor cari au deja teren.

Intrucât, însă, cea mai mare parte dintre membrii corpului didactic n'au terenul necesar, Ministerul de instrucțiune studiază posibilitățile de construcție a unor mari clădiri cu apartamente separate și care să poată fi plătite prin anuități.

Pentru sprijinul inițiativei ministerului, Casa de credit și ajutor a corpului didactic va finanța, în limita creditelor disponibile, ca și până în prezent, pe toți membrii săi, cari vor dori să se folosească de dispozițiunile viitoarei legi.

*

Adunarea generală a Astei. În zilele de 4 și 5 Dec. a. c. a avut loc la Sibiu adunarea generală a Astei. Din acest prilej presa de zi remarcă „Cuvântul de deschidere“ al președ. dl. *Vasile Goldiș* în care a făcut aprecieri adevărate asupra mișcării fărâmițate ce se observă în viața noastră culturală. Dl. *Ioan Lupuș* prof. Univ. a vorbit despre viața și opera regelui Ferdinand. I. Iar vicepreședintele dl. *Oct. Rusu* aduce omagiul Astei față de memoria fostului premier I. I. C. Brătianu.

Conferințe au ținut dl. *Ioan Agârbiceanu* despre „Subconștientul în poezia populară“ și Dna *Michaela Catargi* „Despre feminism“

S'a ales ca secretar literar pâr. *Ion Agârbiceanu*, și 2 membrii în comitetul central Dnii: *Ștefan Pop* dir. liceului Sf. Sava, și *Ioan Pelivan* fruntaș basarabean.

Restul rapoarte, verificări de gestiuni, propuneri și discuțiuni fără de prea mare importanță.

*

Cursuri de analfabeți. Una dintre multele direcții în cari lucrează Astra dela Sibiu, este și aranjarea *cursurilor de analfabeți*. Nrul celor ce au terminat școala cu deplin succes în anul școlar 1926—27 să ridica la 820. Ear învățătorii premiați cu sume de câte 2000 Lei sunt următorii: 1. *Ioan Giurgiu* învă. Sibiu (jud. Sibiu); 2. *Ștefan Tătaru* învă. Ghirișiu (jud. Cluj); 3. *Ștefan Mărășan* învă. Vecerd (jud. Fărnaș-mare); 4. *Ioan Bontu* învă. Gontaga (jud. Hunedoara); 5. *Ioan Georgescu* învă. dir.; 6. *Ilie Slavu* învă.; 7. *Victoria Helgiu* învă. toți trei din Vurpăr (jud. Sibiu) și 8. *Vasile Stănilă* învă. dir. Gușterija (jud. Sibiu).

Servească această pildă drept încurajare pentru toți colegii cari au în comunale lor săteni analfabeți. Instruirea lor fiind o

faptă de mare importanță culturală și națională, jertfa lor e răsplătită și cu sume frumoase de bani.

*

† **Traian Codor.** În 6 Dec. a. c. ziua sf. Niculae s'a făcut înmormântarea înv. Traian Codor din Cara. Născut în Corpade (jud. Cluj) funcționează în Comuna Ciurila 12 ani iar 10 în Cara-Cojocnei. Învățător harnic, în urma muncii istovitoare ș'a contractat o boală de pept, care l-a răpus în ziua de 4 Dec. 1927 în Clinica din Cluj.

La înmormântare au luat parte colegii înv. din Cluj, și câțiva prieteni din jur, cari după săvârșirea serviciului divin l'au petrecut până la locul de odihnă. La mormânt din partea învățătorilor a vorbit colegul nostru Const. Iencica.

După defunctul a rămas soția și 3 copile minore.

Dzeu îi facă parte cu dreptii, fiindcă Traian Codor, încă este un mucenic ce cade pe brazdă înainte de vreme, având abea 41 de ani.

Odihnească în pace.

*

†. — **Gh. Maior.** Al doilea decedat al Corpului didactic a fost veteranul dascăl *Gh. Maior*, din Reghinul săsesc, care 44 ani a stat în slujba neamului ca învățător și 60 în a bisericeii — cantor.

Repausatul a fost unul din bătrânii fruntași ai noștrii, care dispunea de o temeinică pregătire. De aceia școala sa a și fost cercetată de elemente distinse, între cari și actualii episcopi români; *Vasile Duma*, dela Argeș, *Dr. Iuliu Hossu* dela Gherla, și *Dr. Al. Nicolescu* dela Lugoj.

El era bine apreciat și simpatizat chiar în sinul colegilor săi, cari multă vreme l'au distins cu rolul de *președinte a departământului Reghin*, aparținător „*Reuniunii învățătorilor rom. gr. cat. din Archidieceza de Alba Iulia și Făgăraș*“.

Din urmașii lui *Gh. Maior* cunoaștem două odrasle vrednice de părintele lor, di *Iuliu Maior* prof. la liceul din Blaj, și di *Augustin Maior* prof. la Universitatea din Cluj.

Dzeu să-i facă loc cu dreptii.

Cărți, reviste

Anuarul școlii normale „Andrei Șaguna“ An. VIII Sibiu 1917. publicat de dl dir. Dr. Vasile Stan este de o deosebită importanță. Nu se restrânge la datele statului personal a corpului didactic, nici numai la tabloul nominal și situația elevilor.

Ci în el găsim cuvântarea comemorativă a directorului Dr. Vasile Stan ținută în onoarea prof. otogean *Dumitru Comșa*, în care se reconstitue un frumos capitol de istorie contemporană, legată de mișcările din epoca memorandistă, în care sărbătoritul a avut rolul său bine determinat. Mai găsim o autobiografie a prof. Dumitru Comșa în care în o formă nemeșeșugită își arată prodigioasa sa activitate din cei 80 de ani, — și suferințele în temnița din Vaș. Destul de interesantă pare și conferința *prof. Gh. Maior*, „*Colindele în educație*“ ținută cu prilejul concertului religios din 19 Dec. 1926 dat de elevii acestei școli.

Acest sistem de redactare am dori să se introducă și la alte școli similare, pentru a se putea cunoaște activitatea fiecăreia în parte, — iar din toate la oaltă, munca ce se depune în cele 100 școli normale cari au chemarea să formeze sufletul viitoarelor generații de învățători.

*

„Căsătoria și boalele sexuale“ de Dr. *Const. Stanca* extras din rev. „*Vița medicală*“ Nr. 7 din 1927.

Avem în fața noastră această admirabilă conferință, pe care dl docent universitar a ținut-o în cadrele „*Astrei*“ la Universitatea din Cluj, în 28 Aprilie 1926. A fost o idee nobilă tipărirea ei în broșură aparte, pentru a putea pătrunde cât mai adânc în straturile intelectuale ale soc. românești, spre a cunoaște fiecare om de carte, ce cangrenă urâtă sunt boalele sexuale în viața conjugală. Dl Stanca fiind cunoscut ca mare specialist, era cel mai indicat medic de a ridica vâlul de pe această lature neplăcută a vieții sociale, spre a deschide ochii multora asupra unor lucruri probate în știința doctorească dar nebănuite în lumea noastră laică. — Blenoragia și sifilisul sunt cele două boli asupra cărora înzistă. Arată felul în care se poate face infectarea, modul cum se întâmplă progresarea boalei, și urmările pentru cei infectați, ca și pentru descendenții lor. — De aici criza cea mare a căsătoriilor și numărul ridicat al divorțurilor, cu urmări grele asupra sporului național. — Pildele luate din periferia orașului ca și din viața satelor, ne dovedesc că aceste boale sunt mari flagele în viața socială a poporului nostru. De aceea conferința dlui *C. Stanca* este totodată un semnal de alarmă pentru cei ce voesc să înțeleagă. O recomandăm învățătorimei noastre, care ar avea un subiect mai mult pentru centrele și cercurile culturale tratat cu multă hărnicie și adâncă pricepere.

tr.

„Universitatea, învățătorul și culturalizarea satelor“, de G. G. Antonescu prof. univ. București 1927.

Am arătat în alt loc că învățătorul singur nu poate săvârși întreagă opera de propagandă culturală așa cum cer oamenii de sus. Aceasta părere ne-o întărește și dl prof. G. G. Antonescu prin broșura de mai sus, în care arată că învățătorului vremurilor de azi, i-se cere spre acest scop o cultură universitară. E drept că avem pe lângă Universitatea din București o *Secție pedagogică*, dar aceasta e chemată a pregăti profesori pentru școalele normale. Intregite aceste locuri absolvenții vor trece în controlul învățământului. Dl profesor însă ar dori, să vadă acești învățători cu titluri academice întorcându-se din nou la învățământul școlii primare. Aceasta ar fi o adevărată stare ideală, căci astfel de învățători, cari ar dispune de o pregătire adevărat științifică, ar putea duce la bun sfârșit rezolvarea multelor probleme complexe a vieții sociale de azi. În acest caz, chiar actuala organizare a *Secției pedagogice Universitare* n'ar mai corespunde împrejurărilor și ar trebui străformată în o *Școală normală superioară*. Avantagiile uneia față de alta, sunt foarte mari. Școala normală superioară ar pregăti pentru un număr mai mare de specialități, și fiecare specialitate ar da studenților cultură completă. În aceasta, studiilor pedagogice li s'ar da o atențiune mult mai mare ca astăzi la secția pedagogică, știind să pregătească pentru cariera didactică. Practica pedagogică încă ar fi mai estinsa putându-se face lecțiuni, în clase primare și normale. Apoi problemele referitoare la cultura maselor ar putea fi mai bine aprofundate, câștigând anumite aptitudini viitorilor îndrumători culturali ai poporului.

Iată dar cum cărticica dlui prof. univ. G. G. Antonescu reprezintă un deosebit interes și pentru aceia o recomandăm în atențiunea învățătorilor.

*

„Revista generală a învățământului.“ Anul XV, No. 9 Noembrie 1927. București. E cea mai de seamă revistă în mișcarea noastră pedagogică. În Nrul din urmă găsim articolele: „Ion I. C. Brătianu“ de Dr. C. Anghelescu ministru instrucțiunii, „Progresul social prin culturalizare“ de G. G. Antonescu; „Cătră sport sau cultură“ de I. C. Petrescu; „Culturalizarea satelor nu înseamnă orășenizarea lor.“ de Iosif I. Gabrea; „Serviciul medical din școlile s'cun. ar.“ de Dimitrie Baciu. Restul Cronică, Spicuri din reviste și Recenzii.

*

„Școala noastră“. — An. IV. No. 17—18 din 1—15 Nov. 1927 — apare la Zălau. E foarte bine împărțită având rubrici deosebite pentru: Preocupări generale, Chestiuni didactice, Sălagiul, Pagini de literatură. Note și observări. Administrație școlară, știri și Partea oficială. — În cuprinsul ei voluminos găsim articoli buni și plin de înțeles semnați de oameni probați în mănuierea condeului ca: Gh. Bota, I. Mango. Simion Oros, etc.

„**Buletinul școlar.**“ An, II. No, 21-22 din 10 Nov. 1927, Bistrița e un număr festiv, închinat Asoc. înv. „*Mariana*“ cu ocaziunea jubileului de 50 ani 1876—1926. În el remarcăm inimosul „*Cuvânt de deschidere*“ a președ. *Gavril Bochiș*, frumoasa conferință a prof. *Macedon Linul* despre „*Activitatea cultural-națională de o 1/2 de veac a Asoc. înv. Mariana*“ și interesanta expunerea a dlui *Ioan Pavel* asupra: „*Învățământului primar din județul Năsăud înainte și după războiul mondial.*“

*

„**Revista Școlii.**“ An. IV, No. 6—9 din Octombrie 1927, e organul Corpului didactic din județul Botoșani. Din tot cuprinsul remarcăm articolul „*Congresele noastre*“ semnat de *C. Jordăchescu*, în care se întreabă, fără să știe răspunde dacă congresul interzis dela Constanța era să fie *congres regional* ori *congres general*? Să-i spunem noi.

Prin faptul că congresul a fost convocat numai de dl *Păunescu* era regional și privea numai învățătorimea din vechiul regat, Basarabia și Bucovina fuzionate în o Asociație generală care cuprinde aceste 2 provincii.

Că la acest congres au fost prezenți și alți delegați să explică din dragostea ce nutreau de a ținea nestins focul apropierei sufletești aprins la Cernăuți.

Acela nu s'a ținut însă.

Ce e însă cu cel hotărât să se țină în 3, 4 și 5 Ianuarie 1928?

*

„**Buletinul.**“ An. I. N. 3. Nov. 1927 e organul învățătorilor și învățătoarelor din Galați și județul Covurlui, e dedicat aproape întreg mișcării pentru întemeierea unei bănci învățătoresți.

Sumarul anului VIII.

I. Articole de Pedagogie, Istoria Pedag., Metodică, Didactică, Psihologie și Pedologie.

- V. Lazăr** — De-ale Didacticei și Metodicei învățământului primar No. 1, p. 13.
- V. Ghidionescu** — Problema copiilor debili și întârziați mintal No. 1, p. 23. ✓
- Gh. Comicescu** — Raportul dintre intinție și abstracție în învățământ No. 1, p. 25. ✓
- Const. Iencica** — Biblioteca școlară No. 1, p. 33.
- V. Lazăr** — I. H. Pestalozzi No. 2, p. 57.
- Const. Iencică** — Centenarul morții lui Pestalozzi No. 2, p. 63.
- Ștefan Bezdechi** — Grundtvig, întemeietorul Universităților populare în Danemarca No. 2, p. 65.
- S. Mehedinți** — Școala muncii și șc. cărții No. 2, p. 78.
- Șt. Bezdechi** — Școli populare superioare în Danemarca No. 3, p. 89. ✓
- Dr. V. Stanciu** — St. naturale și în deosebi mineralogia în școlile primare No. 3, p. 93.
- N. Stănescu** — Experiențe pedagogice No. 3, p. 106.
- V. Lazăr** — De-ale Didacticei și Metodicei învățământului primar No. 4, p. 131.
- Șt. Bezdechi** — Ce se predă și cum se predă în Universitățile populare daneze No. 4, p. 133.
- D. Goga** — Memorizarea în șc. primară No. 4, p. 136.
- G. Bogdan-Duică** — Cartea de cetire în învățământul primar No. 5, p. 165.
- Tib. Boldur** — Universit. populare daneze și arta No. 5, p. 167.
- „ „ Universitatea populară și influența ei asupra economiei rurale No. 6, p. 187.
- V. Lazăr** — Friedrich Fröbel No. 6, p. 198.
- Șt. Goangă** — Individ. psiholog. a copilului No. 7, p. 257.
- N. Stănescu** — Învățătorul și școala activă No. 7, p. 264.

- V. Lazăr** — De-ale Didacticei și Met. învă. primar No. 8, p. 294.
Roos A. Iosif — Mediul fizic și social în educațiune No. 8, p. 321.
G. G. Antonescu — Pestalozzi și culturalizarea poporului No. 8—9, p. 332.
V. Lazăr — De-ale Didacticei și Metodicei învățământului primar No. 10, p. 350.
Șt. Bazdechi — Psihologia efortului No. 10, p. 356.

II. Articole de sociologie.

- N. Ghiulea** — Datoria activității extrașcolare a învățătorimei No. 1, p. 1.
" " Ridicarea fizică a neamului No. 2, p. 70.
" " Ridicarea culturală a neamului No. 3, p. 95
" " Ridicarea socială a neamului No. 5, p. 157.
" " Asistența publică în sat No. 8, p. 289.
I. Agârbiceanu — Fluctuație și vecinicie No. 10, p. 345.

III. Articole de organizarea învățământului.

- A. Pora** — Armonizarea salariilor funcționarilor No. 1, p. 18.
Biroul Asociației — Invățătorii ardeleni și problema examenelor No. 4, p. 121.
A. Pora — Afară cu politica din școală No. 5, p. 174.
Dim. Goga — Invățătorii și noua lege a recrutării No. 5, p. 175.
* * * — Monopolul manualelor didactice No. 8, p. 306.
* * * — Atribuțiunile personalului de control No. 8, p. 316.
T. Florian — Bibliotecile pedagogice județene No. 10, p. 362.

IV. Organizare profesională.

- T. Șuteu** — In loc de program No. 1 p. 7.
A. Pora — Apel către învățători No. 1 p. 7.
" " — Încă un pas înainte No. 4 p. 139.
N. Nistor — Congresul învă. ard. la Satu-mare No. 7, p. 245.
A. Pora — Jubileul de 50 de ani al „Marianei” No. 8, p. 286.
A. — Invățătorii tineri No. 8, p. 313.
* * — Adunarea generală a învă. someșeni No. 8-9, p. 390.
Tr. Șuteu — Banca Invățătorilor No. 10, p. 359.
A. Pora — Fundațiunea Gheorghe Lazăr No. 10, p. 363.
G. Almășianu — Prigonirea învă. ardeleni No. 10, p. 366. ✓

V. Lecții practice.

- V. Lazăr** — Lecții practice No. 6, p. 267.
* * — Lecții practice No. 8, p. 318.

VI. Articole de știință.

At. Popa — Jupiter uriașul planetelor No. 5, p. 170.
" " * " No. 6, p. 192.

VII. Polemice.

T. Șuteu — Congresul dela Timișoara No. 1, p. 139.

Tr. — Un întârziat No. 1, p. 32.

Tr. Șuteu — Ideia Federației și fezele ei până la înfăptuire
No. 2, p. 74.

Dr. N. Brânzeu — Chestic școalelor confesionale din Ardeal
No. 2, p. 81.

Tr. Șuteu — Ideia Federației și fazele ei până la înfăpt. No. 4, p. 138.

" " " " " " No. 5, p. 162.

" " " " " " No. 6, p. 190.

Invățătorul — Congresul dela Constanța No. 7, p. 268.

VIII. Igienă școlară.

Dr. Od. Apostol — Chestiuni de Igienă școlară No. 8-9, p. 310.

IX. Culturale.

T. Florian — Ofensiva culturală No. 3, p. 101.

Const. Iencica — Cultura învățătorului No. 3, p. 103.

N. Ghiulea — Căminul cultural No. 4, p. 125.

Gh. Comicescu — Independența politică și cea cult. No. 5, p. 153.

N. Ghiulea Biblioteca populară No. 7, p. 251.

Tib. Boldur — Propaganda culturală la sate No. 8, p. 262.

Șt. Bezdechi — Cultură și civilizație No. 8, p. 298.

Dr. Sext. Pușcariu — Dascăl, învățător și institutor No. 8, p. 301.

X. Administrative.

T. Șuteu, G. Almășan — Raportul general al Comitetului central
No. 6, p. 200.

Aurel Hideg — Raportul cassierului gen, al Asociației No. 6, p. 210.

Redacția și Adm. — Raportul Red. Rev. Invățătorul No. 6, p. 213.

Em. Eremie, A. Pora — Fundațiunea Gh. L. No. 6, p. 215.

Petru Bura — Raportul cassierului F. G. L. No. 6, p. 218.

A. Pora — Căm. Casa Inv. No. 6, p. 224.

Iacob Boeriu — Raport despre Căm. fetelor de inv. No. 6, p. 229.

Em. Eremie, A. Pora — Conțurs No. 6, p. 232.

XI. Diverse.

- I. Petrovici** — Misiunea învățătorului ardelean No. 1, p. 12.
Un dascăl vechi — Mai multă inimă No. 2, p. 79.
D. Goga — Amintiri despre prof. V. Br. Borgovan No. 3, p. 99.
A. Pora — † Vasile Idu Np. 3, p. 110.
Nichifor Crainic — Regele No. 4, p. 129i
V. Lazăr — Din viața de demult a unui dascăl ardelean No. 5, p. 160.
A. Pora — † Ferdinand I No. 6, p. 185.
V. Lazăr — După 40 de ani No. 7, p. 255
A. Pora — Soliearitatea de rasa No. 7, p. 269.
** — Comemorarea Reg. Ferdinand No. 7, p. 270.
Redacțiunea — Onomastica M. S. Reg. No. 8, p. 281.
Tr. Suteu — Reg. Ferd. I și războiul pentru învierea patriei
No. 8, p. 282.
Stan A. Ionescu — Misionarii... No. 8, p. 319.
I. Simionescu — Datoria noastră No. 10, p. 348.
N. Ghiulea — Prevederea No. 10, p. 353.
Cronică, Cărți, Reviste. Diverse.